

Пахальчук Н.О. Використання активних методів навчання в процесі професійної підготовки студентів до фізичного виховання дітей дошкільного віку // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – К.; Вінниця, 2010. – Вип. 23. – С. 479–484.

УДК 378 : 372 : 796

Н.О. Пахальчук, м. Вінниця

ББК 74.58 + 74.1 + 75.1

orcid.org/0000-0001-7098-3821

Використання активних методів навчання в процесі професійної підготовки студентів до фізичного виховання дітей дошкільного віку

Стратегія розвитку сучасної педагогічної освіти спрямована на підвищення якості підготовки студентів, оптимізацію навчально-виховного процесу у ВНЗ. Одним із перспективних напрямків удосконалення професійної підготовки фахівців є впровадження активних форм, методів та прийомів навчання. Наразі науковцями розробляються різноманітні освітні технології та методики, що характеризуються переходом від репродуктивних форм і методів організації дидактичного процесу у вищій школі до розвивальних, проблемних, дослідницьких. Наразі відбувається процес гуманізації освіти, внаслідок чого на теренах України з'являються альтернативні навчальні заклади, запроваджуються нові освітні технології.

Модернізація вищої освіти в контексті Болонського процесу передбачає підготовку майбутніх спеціалістів із обов'язковим використанням дослідницької діяльності, що сприяє самостійному набуттю студентами нових знань та використання їх в умовах творчості, збагаченню пізнавальної ціннісної орієнтації, формуванню дослідницько-пізнавального досвіду.

У контексті нашого дослідження особливого значення набувають філософсько-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців до освітньо-виховної діяльності (В.Андрущенко, С.Гончаренко, О.Гукаленко, І.Зязюн, В.Краєвський, В.Лутай, Н.Ничкало, І.Підласий, С.Сисоєва, О.Сухомлинська та ін.); основні положення психології про особливості праці майбутнього вихователя (Г.Балл, І.Бех, В.Лазарєв, О.Леонтьєв, В.Рибалка, В.Семиченко та ін.); вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної

культури (В.Ареф'єв, С.Балбенко, Л.Волков, М.Данилко, М.Зубалій, Н.Мацкевич, Т.Овчаренко, О.Петунін, М.Садиков, Б.Шиян та ін.); упровадження особистісно орієнтованих технологій навчання та виховання у вищих педагогічних навчальних закладах (І.Бех, О.Вербицький, О.Пехота, Л.Сущенко, І.Якиманська та ін.); підготовка студентів до фізичного виховання дошкільників (О.Богініч, Л.Волков, Н.Денисенко, Н.Левінець, З.Нестерова, Т.Поніманська та ін.). інтерактивні технології навчання в процесі професійної підготовки студентів (О.Богініч, Л.Загородня, Л.Пироженко, О.Пошетун та ін.); сутність і структура фахової компетентності вихователя дітей дошкільного віку (Г.Беленька); проблеми залучення студентів до пошуково-дослідницької діяльності (В.Зазв'язінський, Н.Кічук, М.Князева, К.Макагон, Н.Недодатко, В.Сидоренко та ін.).

У Базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” наголошується, що реалізація на практиці гуманістичної парадигми дошкільної освіти неможлива без педагогічної зрілості вихователя. Основними її складниками є професійна та особистісна зрілість. Професійна зрілість означає психолого-педагогічну підготовленість педагога, його методологічну та методичну грамотність, педагогічну майстерність та практичний досвід роботи з дітьми дошкільного віку. Особиста зрілість передбачає сформованість у вихователя визначеної світоглядної позиції, педагогічної рефлексії (здатності аналізувати себе самого, співвідносити думку про себе з очікуваннями інших), потреби у самовдосконаленні [1, с.288-291].

На думку науковців (Г.Беленька, Е.Вільчковський, Н.Гавриш, Н.Денисенко, О.Кононко, Н.Кудикіна, Т.Пироженко, З.Плохій, Т.Поніманська, Г.Тарасенко, Л.Якіменко тощо), набуття студентами професійної зрілості, особистісної та соціальної компетентності буде ефективно відбуватись за умов використання активних форм, методів та прийомів підготовки у вузі.

Аналіз науково-педагогічної літератури дає можливість констатувати, що на сьогодні накопичений досвід професійної підготовки майбутніх вихователів у ВНЗ. Проте проблема використання активних форм, методів та прийомів

навчання у змісті фахової підготовки студентів до фізичного виховання дітей дошкільного віку залишається актуальною й недостатньо дослідженою.

Мета статті полягає у представленні активних методів засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни “Методика фізичного виховання дітей дошкільного віку”.

На слушну думку науковців, сучасна технологія навчання є поєднанням основних складових педагогічного процесу, які забезпечують на ефективному рівні активне засвоєння знань. В основі конструювання такого типу технологій повинні лежати такі положення:

- застосування системно-діяльнісного підходу в навчанні, який сприяє переходу від пасивних методів навчання до творчих, активних;
- розробка програм діяльності у відповідності з кваліфікаційною характеристикою, яка відображає особистісні, спеціальні та професійні вимоги до підготовки спеціалістів нового покоління;
- врахування психолого-педагогічних основ навчання як відображення принципу гуманізації при підготовці фахівців дошкільного профілю [5, с. 51-52].

Так, О.Курок наголошує, що підготовка фахівців фізичного виховання повинна бути орієнтована не тільки на створення освітнього простору, що забезпечує активне оволодіння знаннями і практичними навичками самостійного ефективного управління, а ще й на усвідомлення відповідальності за ухвалення рішень, пошук і впровадження у виховання оптимальних інноваційних рішень [3, с. 52]. Дослідник підкреслює, що цілісна система професійної підготовки майбутніх вихователів у сфері фізичного виховання дошкільників має бути спрямована на формування навчально-пізнавальної, психологічної, фізичної, комунікативної, інформативної, дослідницької компетенцій [3, с. 52].

Аналіз психолого-педагогічної літератури (Б.Ашмарин, Е.Вільчковський, Л.Волков, Є.Ільїн, Г.Петроченко А.Цьось, С.Філь тощо) дає змогу визначити трикомпонентну структуру підготовки студентів до фізичного виховання

дошкільників (рис. 1). Так, С.Петренко виділяє теоретично-пошуковий, практично-пошуковий та діяльнісно-творчий етапи підготовки майбутнього вихователя до формування у дошкільників основних рухових умінь і навичок. Серед активних методів, які застосовувала дослідниця в експериментальній роботі, можна виокремити такі: творчі вправи та педагогічні завдання; ділові ігри, моделювання педагогічних ситуацій, робота в парах, обговорення в малих групах; метод проектів; презентація моделей, розробок; методи самовиховання: самовправління; картки з пізнавальними завданнями тощо [5, с. 126-133].

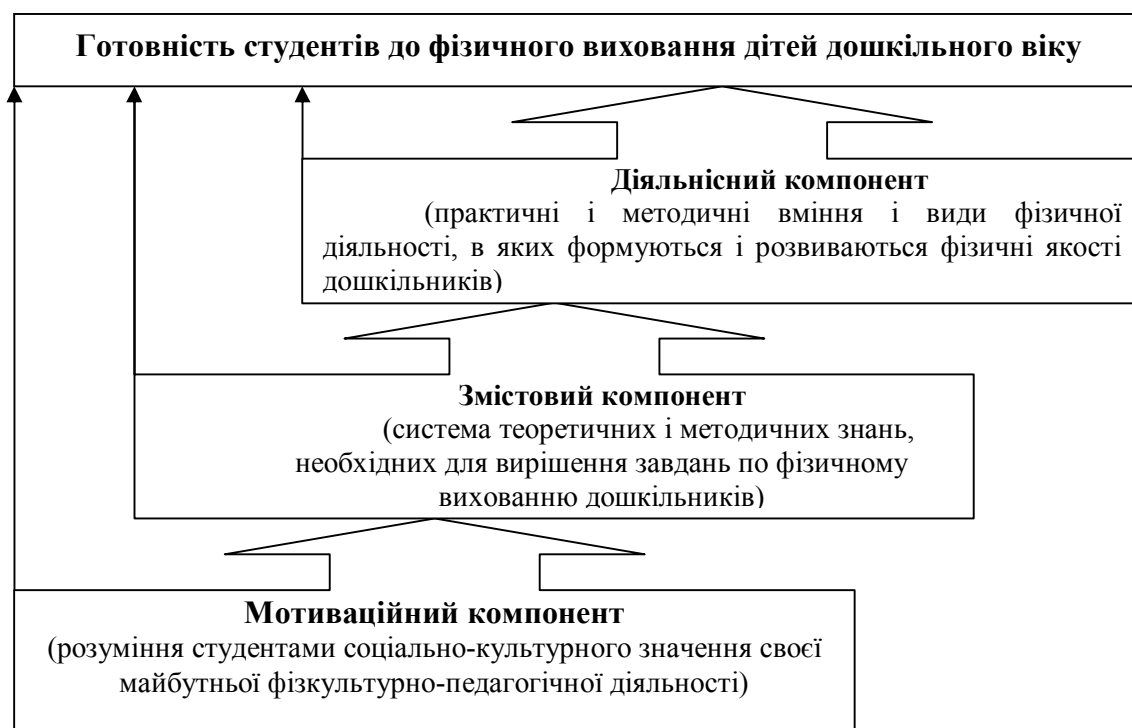

Рис. 1. Трикомпонентна структура підготовки майбутніх вихователів до фізичного виховання дошкільників

Н.Левінець у підготовці майбутніх вихователів до фізичному вихованні дітей виокремлює інформаційно-мотиваційний, практично-пошуковий та діяльнісно-творчий етапи, на яких були використані наступні активні методи навчання: взаємоконсультування, “апробація” конспектів, рольові ігри, робота в групах, занурення в педагогічну ситуацію, самоаналіз та саморефлексія, аналіз та узагальнення результатів сучасних педагогічних досліджень тощо [4, с. 126-133].

На основі визначених компонентів підготовки студентів активні методи

засвоєння навчального матеріалу можна розподілити на три групи: мотиваційного, інформаційного та практичного спрямування. Наведемо окремі види організації навчальної роботи інформаційного та мотиваційного спрямування, які доцільно використовувати в процесі підготовки студентів до фізичного виховання дошкільнят:

- Використання завдань по доопрацюванню конспектів лекційного матеріалу (у процесі лекції студенти підкреслюють запропоновані викладачем слова й потім дають визначення на полях (ВнП).
- Створення опорних конспектів навчального матеріалу (рис. 2–3).

Рис 2. Опорний конспект №1 до теми “Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку”

➤ Проведення *диспутів*. Можлива тематика диспутів: “Проблема наступності у фізичному вихованні дітей дошкільного віку та молодших школярів: реалії та перспективи розвитку”; “Індивідуалізація та фронтальна організація діяльності дитини”; “Традиції та інновації у фізичному вихованні дошкільнят”; “Повзання – основний спосіб пересування дітей першого року життя”; “Вплив виконання метання різними способами на зміцнення м’язів плечового поясу” та ін.

Рис 3. Опорний конспект №2 до теми “Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку”

Важливо ознайомити майбутніх вихователів із правилами ведення диспуту:

- перед тим, як сперечатися, поміркуй, що ти хочеш довести;
- на диспуті аргументуй свою точку зору;

- висловлюй свою думку просто, зрозуміло, логічно та послідовно;
- не намагайся переконати в тому, в чому не розібрався сам;
- дискутуй чесно – не спотворюй думку людини, з якою зору якої ти не згоден;
- не повторюй чужі думки;
- дотримуйся такту, не підвищуй голосу, не ображай опонента, не принижуй того, хто відстоює іншу точку зору;
- найкращий спосіб відстоювання своєї думки – факти і логіка ведення [4, с. 52-53].

➤ Написання рефератів із подальшим його захистом, як-от: „Аксіологічні вимоги до особистості вихователя”; “Цінність краси занять фізичною культурою”; “Мистецтво і виховання фізичних якостей дошкільнят”, “Чи здатні діти дошкільного віку відчувати красу (на прикладі занять фізичною культурою)”; “Взаємозв’язок естетичного та фізичного виховання особистості”, “Активізація оцінної діяльності дітей засобами фізичної культури”; “Аксіологічні вимоги до проектування та проведення занять фізичною культурою”; “Взаємозв’язок естетичного та фізичного виховання в педагогічній спадщині В.Сухомлинського”; “Мистецтво техніки фізичних вправ”; “Краса фізичної зовнішності людини”; “Естетизація освітнього середовища у процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку”; “Використання вихователями нетрадиційних сюжетно-рольових занять фізичною культурою”; “Фізкультура, казка, гра” (з досвіду викладання фізичної культури в ДНЗ); “Використання естетико-виховних методів, прийомів та форм роботи у процесі фізичного виховання дітей”; “Організація та методика проведення рухливих ігор на мистецькому матеріалі”; “Естетичний розвиток особистості дитини в процесі фізичного виховання”, “Роль та значення естетики поведінки у фізкультурній діяльності” тощо.

Таким чином, реформування змісту та гуманізація цілей дошкільної освіти України посилює вимоги до особистості вихователя, який має бути готовим до творчого освоєння нововведень та активного впровадження досягнень

педагогічної науки в практику. Подальшого дослідження потребують питання визначення організаційно-педагогічних умов використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх вихователів до фізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Література:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” / наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 3-те вид., випр. – К. : Світич, 2009. – 430 с.
2. Балашова С. Навчально-рольова гра у формуванні дослідницьких умінь студентів / С.Балашова // Почат. шк. – 2005. – № 6. – С. 52–56.
3. Курок О. Методологічні основи компетентісно орієнтованого підходу в системі професійної підготовки вихователів до фізичного виховання дошкільників / О.Курок // Фізичне виховання в шк. – 2007. – № 3. – С. 50–52.
4. Левінець Н.В. Формування професійної готовності майбутніх вихователів до здійснення фізичного виховання дошкільників на засадах народних традицій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / Н.В. Левінець ; Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. – К, 2007. – 20 с.
5. Петренко С.А. Підготовка майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку основних рухових умінь і навичок : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / С.А. Петренко ; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. – К., 2007. – 294 с.

Анотації.

Стаття присвячена актуальній проблемі сучасної освіти – підготовці майбутніх вихователів до фізичного виховання дошкільників. Автор представляє активні методи засвоєння студентами навчального матеріалу з методики фізичного виховання дітей.

Статья посвящена актуальной проблеме современного образования – подготовке будущих специалистов к физическому воспитанию дошкольников. Автор представляет активные методы усвоения студентами учебного материала по методике физического воспитания детей.

The article is devoted to the issue of the modern education - preparing students for physical education of children. The author presents methods of active learning methods of physical education of children.

Ключові слова: методика фізичного виховання, майбутні вихователі, діти дошкільного віку, активні методи навчання.